ROZHODNUTIE KOMISIE

z 9. decembra 2004,

ktorým sa upravuje konanie podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP (prípad C.37.533 – cholinchlorid)

[oznámené pod číslom K(2004) 4717]

(Iba anglický, francúzsky a nemecký text je autentický)

(Text s významom pre EHP)

(2005/566/ES)

Komisia 9. decembra 2004 prijala rozhodnutie, ktorým sa upravuje konanie podľa článku 81 Zmluvy o ES a článku 53 Dohody o EHP. Komisia týmto uverejňuje v súlade s ustanoveniami článku 30 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 ([1]) mená strán a obsah rozhodnutia vrátane akýchkoľvek uložených pokút, so zreteľom na legitímny záujem podnikov o ochranu ich obchodných záujmov. Neutajenú verziu úplného znenia rozhodnutia možno nájsť v pôvodnom jazyku prípadu a v pracovných jazykoch Komisie na internetovej stránke Generálneho riaditeľstva pre hospodársku súťaž na tejto adrese: http://europa.eu.int/comm/competition

I. SÚHRN PORUŠENIA

1. Úvod

(1) Toto rozhodnutie je určené Akzo Nobel NV, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemical Internationals BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, spoločne a nerozdielne (ďalej len „Akzo Nobel“), BASF AG (ďalej len „BASF“), Bioproducts Incorporated (ďalej len „Bioproducts“), Chinook Group Limited Partnership a Chinook Group Limited, spoločne a nerozdielne (ďalej len „Chinook“), DuCoa LP (ďalej len „DuCoa“) a UCB SA (ďalej len „UCB“).

(2) Adresáti boli účastníkmi jedného a neprerušeného porušovania článku 81 ods. 1 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva (ďalej len „Zmluva o ES“ alebo „zmluva“) a od 1. januára 1994 článku 53 ods. 1 Dohody o Európskom hospodárskom priestore (ďalej len „Dohoda o EHP“) na území pokrývajúcom celý EHP.

(3) Komisia začala vyšetrovanie v globálnom sektore výroby cholinchloridu po prijatí žiadosti o zhovievavosť v apríli 1999 od Bioproducts, dodávateľa z USA 1998 (ďalej len „obdobie vyšetrovania“).

2. Trh cholinchloridu

(4) Cholinchlorid patrí do B-komplexovej skupiny vo vode rozpustných vitamínov (vitamín B4). Používa sa najmä v odvetví živočíšnych krmív ako tradičná prísada do krmív, najmä pre hydinu a svine, na zvýšenie rastu, zníženie úmrtnosti, zvýšenie efektívnosti krmív, zvýšenie produkcie vajec a zlepšenie kvality mäsa.

(5) Na začiatku obdobia vyšetrovania sa cholinchlorid vyrábal najmä v Európe a Severnej Amerike (Spojené štáty a Kanada), hoci výrobná kapacita cholinchloridu sa nachádzala aj v Číne, Indii, Japonsku, Kórei a na Taiwane. Výrobcovia zo Severnej Ameriky vyvážali do Strednej a Južnej Ameriky, Európy, na Ďaleký východ a do juhovýchodnej Ázie. Európski výrobcovia začali vyvážať do strednej a Južnej Ameriky, Afriky, juhovýchodnej Ázie a na Ďaleký východ. Európski a severoamerickí výrobcovia mali výrobné zariadenia aj v iných oblastiach sveta a rozširovali miestnu výrobu, aby znížili dopravné a skladovacie náklady a lepšie prenikali na miestne trhy. Menovite BASF vybudoval výrobné zariadenia v Mexiku, Brazílii a Thajsku, Akzo Nobel a UCB v Číne, DuCoa v Mexiku a Chinook v Singapure.

(6) Veľkosť celosvetového trhu cholinchloridu sa odhadovala na 183,7 mil. EUR v roku 1997, poslednom celom roku porušovania, z čoho EHP tvoril 52,6 mil. EUR. Počas obdobia vyšetrovania výrobcovia angažovaní v porušovaní kontrolovali viac ako 80 % svetového trhu. Príslušní európski výrobcovia kontrolovali takmer 80 % EHP.

([1]) Ú. v. ES L 1, 4.1.2003, s. 1. Nariadenie zmenené a doplnené nariadením (ES) č. 411/2004 (Ú. v. EÚ L 68, 6.3.2004, s. 1).

3. **Opis kartelu**

(7) Pokiaľ ide o EHP, cholinchloridový kartel fungoval na dvoch rôznych, ale úzko súvisiacich úrovniach, a to na globálnej úrovni a európskej úrovni. Na globálnej úrovni sa všetci výrobcovia podliehajúci tomuto konaniu zúčastňovali na protikonkurenčných činnostiach, ktoré sa týkali EHP, od júna 1992 do apríla 1994. Medzi tieto činnosti patrilo určovanie a zvyšovanie celosvetových cien, rozdelenie celosvetových trhov, kontrola distribútorov a spracovateľov a výmena citlivých obchodných informácií.

(8) Severoamerickí výrobcovia sa nezúčastňovali na ďalších protisúťažných stretnutiach uskutočnených len medzi európskymi výrobcami na koordináciu ich správania na európskom trhu. Tieto stretnutia sa konali od marca 1994 do októbra 1998. Medzi činnosti patrilo určovanie a zvyšovanie cien (za EHP ako celok, za konkrétne vnútroštátne trhy, ako aj za individuálnych zákazníkov), rozdelenie individuálnych zákazníkov medzi zúčastnené podniky, rozdelenie trhových podielov pre každý podnik za trh EHP ako celok, kontrola distribútorov a spracovateľov a výmena citlivých obchodných informácií.

(9) Komisia zistila, že dohody na globálnej úrovni a európskej úrovni predstavovali spolu časť celkovej schémy, ktorá určovala smery činnosti členov kartelu v EHP a obmedzovala ich individuálnu obchodnú činnosť s cieľom sledovať jediný protikonkurenčný ekonomický cieľ, a to narušenie podmienok normálnej hospodárskej súťaže v EHP v oblasti cholinchloridu. Severoamerickí výrobcovia boli účastníkmi tejto schémy určitý čas (od októbra 1992 do apríla 1994, t. j. jeden a pol roka) a európski výrobcovia celé obdobie (od októbra 1992 do septembra 1998, t. j. päť rokov a jedenásť mesiacov).

II. **POKUTY**

1. **Premlčacia doba**

(10) Severoamerickí výrobcovia skončili svoju účasť na porušovaní na konci globálneho stretnutia, ktoré sa konalo od 14. do 20. apríla 1994. Prvá akcia vykonaná Komisiou na vyšetrenie porušovania sa konala 26. mája 1999. Keďže táto akcia trvala viac ako päť rokov po skončení účasti severoamerických výrobcov na porušovaní [1], pokuty nemožno uložiť severoamerickým výrobcom Bioproducts, Chinook a DuCoa.

[1] Pozri článok 1 nariadenia Rady (EHS) č. 2988/74 (Ú. v. ES L 319, 29.11.1974, s. 1) a článok 25 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003.

2. **Základná suma**

Závažnosť

(11) Porušovanie v tomto prípade tvorila predovšetkým tajná dohoda členov kartelu o určovaní cien v EHP, podporená rozdelením trhu a dohodnutými akciami proti tamojším konkurentom. Tieto druhy horizontálnych obmedzení patria svojou povahou medzi najhoršie druhy porušení článku 81 ods. 1 Zmluvy a článku 53 ods. 1 Dohody o EHP. Komisia sa po zohľadnení povahy spáchaného porušovania a faktu, že sa týkalo celého spoločného trhu, a po vzniku EHP celého tohto priestoru, domnieva, že Akzo Nobel, BASF a UCB sa dopustili veľmi závažného porušenia článku 81 ods. 1 Zmluvy a 53 ods. 1 Dohody o EHP. Tieto faktory sú podľa názoru Komisie také, že porušenie musí kvalifikovať ako veľmi závažné, aj keď skutočný účinok porušenia nemožno merať.

Rozdielny prístup

(12) V rámci kategórie veľmi závažných porušení škála možných pokút umožňuje uplatniť rozdielny prístup k podnikom na zohľadnenie účinnej ekonomickej schopnosti vinníkov spôsobiť závažnú škodu v oblasti hospodárskej súťaže. Komisia berie do úvahy, že porušovanie začalo na globálnej úrovni, s účasťou severoamerických podnikov, ktoré sa dohodli okrem iného na stiahnutí sa z európskeho trhu, a na základe toho sa domnieva, že v tomto prípade je na určenie príslušnej váhy podnikov zúčastňujúcich sa na porušovaní vhodné použiť ich globálne trhové podiely. Chinook bol najväčším trhovým hospodárskym subjektom na svete s trhovým podielom 19,3 %. Preto sa zaraďuje do prvej kategórie. DuCoa s trhovým podielom 16,3 % sa zaraďuje do druhej kategórie. UCB, Bioproducts a Akzo Nobel s trhovými podielmi 13,4 %, 12,2 %, respektíve 12,0 % sa zaraďujú do tretej kategórie. Napokon BASF s trhovým podielom 9,1 % sa radí do štvrtej kategórie.

Dostatočné odradenie

(13) V rámci kategórie veľmi závažných porušení rozsah možných pokút umožňuje tiež stanoviť pokuty na úrovni, ktorá zabezpečuje, aby mali dostatočný odradzujúci účinok a aby sa zohľadnila veľkosť každého podniku. V tomto ohľade Komisia konštatuje, že v roku 2003, poslednom finančnom roku pred týmto rozhodnutím, obrat UCB bol 3 mld. EUR, obrat Akzo Nobel 13 mld. EUR a obrat BASF 33,4 mld. EUR. Komisia sa preto domnieva, že je vhodné vynásobiť pokutu pre Akzo Nobel koeficientom 1,5 a pre BASF koeficientom 2.

Trvanie

(14) Akzo Nobel NV spolu s Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, BASF AG a UCB SA sa zúčastňovali na porušovaní najmenej od 13. októbra 1992 do 30. septembra 1998, čiže päť rokov a jedenásť mesiacov.

3. **Priťažujúce okolnosti**

Recidíva

(15) V čase, keď dochádzalo k porušovaniu, BASF už podliehal predchádzajúcim zákazom Komisie, pokiaľ ide o kartelové činnosti stanovené v rozhodnutiach 69/243/EHS [1] a 94/599/ES [2]. Skutočnosť, že BASF opakoval rovnaký druh správania, hoci v inom sektore ako sektor, v ktorom mu boli vyrubené pokuty, vyjadruje, že prvé pokuty neprinútili BASF zmeniť svoje správanie v celom podniku. To pre Komisiu predstavuje priťažujúcu okolnosť. Táto priťažujúca okolnosť oprávňuje zvýšenie základnej sumy pokuty uloženej BASF o 50 %. Sadzba 50 % je bežná sadzba, ktorú Komisia uplatňuje v prípadoch recidívy.

4. **Poľahčujúce okolnosti**

Skoré skončenie porušovania

(16) BASF a UCB žiadajú zníženie za skoré skončenie. Kartelové porušenia predstavujú samotnou svojou povahou ťažké porušenia protitrustových právnych predpisov. Účastníci týchto porušení si zvyčajne veľmi dobre uvedomujú, že sa angažujú v protiprávnej činnosti. Podľa názoru Komisie v takýchto prípadoch úmyselného protiprávneho správania skutočnosť, že podnik skončí svoje správanie pred zásahom Komisie, si nezasluhuje inú zvláštnu odmenu ako skutočnosť, že doba porušovania príslušného podniku bude kratšia ako by bola v inom prípade.

Nenaplnenie realizácie

(17) Akzo Nobel, BASF a UCB tvrdia, že porušovanie alebo jeho prvky neboli realizované, neboli realizované úplne alebo nie účinne. Podľa názoru Komisie dohody, ak sa týkali trhu EHP, realizovali prinajmenšom európski výrobcovia. Realizovali ich najmä vo vzťahu k základným prvkom cien a rozdelenia zákazníkov v Európe a kontroly nad spracovateľmi, aj keď táto realizácia mohla byť nie celkom úspešná v dosiahnutí skutočného vplyvu na trh z dôvodu zostávajúcej konkurencie na tomto trhu. Žiadny z troch dotknutých výrobcov neposkytol žiadny dôkaz, že si želal dobrovoľné skončenie uskutočňovania dohôd, ktoré uzatvorili vo vzťahu k EHP, a že vykonal akýkoľvek akciu v prospech toho počas obdobia, keď ich dodržiavali.

Dĺžka vyšetrovania

(18) BASF tvrdí, že zníženie by sa malo poskytnúť z dôvodu dlhej doby vyšetrovania. Komisia podotýka, že vo všeobecnosti neexistuje požiadavka, aby Komisia znížila pokutu z dôvodu dĺžky vyšetrovania. Zvyčajné premlčacie lehoty ustanovené v článku 25 nariadenia (ES) č. 1/2003 sú použiteľné. Predovšetkým odsek 5 toho článku stanovuje, že premlčacia lehota končí najneskôr v deň, keď lehota rovnajúca sa dvojnásobku premlčacej lehoty uplynula bez toho, aby Komisia uložila pokutu alebo periodickú platbu penále. V tomto konaní je ďaleko od toho, aby táto lehota vypršala.

Stav krízy

(19) BASF tvrdí, že zníženie by sa malo poskytnúť za údajný fakt, že sektor cholinchloridu sa nachádzal v stave krízy. Komisia podotýka, že fakt, že podniku sa nedarí dosiahnuť zisk v určitej obchodnej činnosti, nie je povolením, aby uzatvoril tajnú dohodu s konkurentmi na oklamanie zákazníkov a iných konkurentov. Riziko, že sa začne uplatňovať kartel, zväčša nenastáva vtedy, keď podniky dosahujú veľký zisk, ale práve vtedy, keď sa sektor stretáva s problémami.

Disciplinárne opatrenia a program dodržiavania právnych predpisov

(20) BASF tvrdí, že by mal dostať zníženie za to, že prijal disciplinárne opatrenia proti zamestnancom angažovaným v porušovaní a že zaviedol program dodržiavania právnych predpisov. Hoci Komisia víta opatrenia, ktoré podniky prijali na zabránenie porušovaniu kartelových predpisov v budúcnosti, takéto opatrenia nemôžu zmeniť fakt, že nastalo porušovanie, a potrebu primerane ho potrestať v tomto rozhodnutí.

[1] Ú. v. ES L 195, 7.8.1969, s. 11.
[2] Ú. v. ES L 239, 14.9.1994, s. 14.

Účinná spolupráca mimo oznámenia o zhovievavosti z roku 1996

(21) UCB bol prvý podnik, ktorý dobrovoľne informoval Komisiu o fakte, že európski výrobcovia okrem stretnutí na globálnej úrovni vykonali mnoho vzájomných stretnutí na európskej úrovni. Dôkazy, ktoré o týchto stretnutiach UCB dobrovoľne poskytol, umožnili Komisii určiť, že porušovanie trvalo päť rokov a jedenásť mesiacov. Keby Komisia vedela len o dohodách na globálnej úrovni, trvanie porušovania by bolo jeden rok a šesť mesiacov. Komisia sa domnieva, že ako odmenu za toto predĺženie trvania porušovania je vhodné poskytnúť UCB zníženie za poľahčujúce okolnosti vo výške 25,8 % základnej sumy. Toto zníženie zodpovedá 40 % zvýšeniu základnej sumy v dôsledku trvania porušovania päť rokov a jedenásť mesiacov namiesto jedného roka a šiestich mesiacov.

5. **Uplatňovanie oznámenia o zhovievanosti z roku 1996**

Výrazné zníženie pokuty („oddiel D": zníženie z 10 % na 50 %)

(22) Akzo Nobel, BASF a UCB spolupracovali s Komisiou v rôznych etapách vyšetrovania s cieľom získať priaznivé zaobchádzanie stanovené v oznámení o zhovievavosti z roku 1996, ktoré je použiteľné v tomto konaní ([1]).

BASF

(23) BASF bol tretí podnik, ktorý dobrovoľne predložil dôkazy o globálnej dohode. Keď BASF predložil dôkazy, Komisia už mala k dispozícii dôkazy ohľadom týchto dohôd, ktoré predložili Chinook a Bioproducts. Bez ohľadu na hodnotu dôkazov, ktoré predložil Chinook, dôkazy Bioproducts samotné boli celkom dostačujúce, aby predstavovali usvedčujúce dôkazy o existencii kartelu v zmysle oddielu B oznámenia o zhovievavosti z roku 1996. Preto keď BASF predložil svoje dôkazy, nebol prvým podnikom, ktorý predložil Komisii usvedčujúce dôkazy o existencii kartelu. V dôsledku toho oddiely B a C oznámenia o zhovievavosti z roku 1996 nie sú použiteľné pre BASF, ani pre ostatných dvoch európskych výrobcov.

(24) Možno povedať, že dôkazy, ktoré predložil BASF a ktoré sa obmedzovali na globálne dohody, svojou podstatou významne prispeli k dokázaniu existencie porušovania v zmysle oddielu D oznámenia o zhovievavosti z roku 1996, čo umožňuje zníženie v rozsahu od 10 % do 50 %. Hodnota týchto podaných dôkazov však zostala dosť obmedzená, keď sa vezmú do úvahy rozsiahle dôkazy o globálnych dohodách, ktoré Komisia už mala k dispozícii.

(25) BASF po prijatí zoznamu námietok informoval Komisiu, že zásadne nenamieta proti faktom, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia, okrem niektorých faktických opráv, ktoré Komisia prijala.

(26) Komisia sa domnieva, zohľadňujúc rôzne prvky uvedenej spolupráce, že BASF je oprávnený na 20 % zníženie pokuty, ktorá by inak bola uložená.

UCB

(27) UCB dobrovoľne informoval Komisiu o deviatich kartelových stretnutiach konaných na európskej úrovni od marca 1994 do októbra 1998. Uviedol účastníkov a poskytol stručný všeobecný opis obsahu týchto stretnutí. Pripojil tiež správy z toho obdobia z prvých dvoch z týchto kartelových stretnutí, ktoré sa konali v roku 1994. V čase, keď UCB predložil tieto dôkazy, Komisia nevedela o žiadnych stretnutiach na európskej úrovni. Tieto dôkazy spolu predstavovali výrazný hodnotný prínos k dokázaniu porušovania, aj keď sa za obdobie od roku 1995 do roku 1998 neposkytli žiadne písomné dôkazy z toho obdobia.

(28) UCB po prijatí zoznamu námietok informoval Komisiu, že zásadne nenamieta proti faktom, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia, okrem niektorých faktických opráv, ktoré Komisia prijala. V tom istom písomnom podaní však UCB tvrdil, že hoci sa zúčastnil na mnohých stretnutiach na globálnej úrovni, nikdy nebol stranou žiadnej dohody na globálnej úrovni. Komisia v rozhodnutí odmietla toto tvrdenie ako nepodložené. Preto UCB, ktorý po prijatí zoznamu námietok fakticky napadol podstatný prvok faktov, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia, nedostane zníženie za nenapadnutie faktov, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia.

(29) Komisia sa domnieva, zohľadňujúc rôzne prvky uvedenej spolupráce, že UCB je oprávnený na 30 % zníženie pokuty, ktorá by inak bola uložená.

([1]) Podľa bodu 28 oznámenia o zhovievavosti z roku 2002 zo 14. februára 2002 oznámenie z roku 2002 nahrádza oznámenie z roku 1996 vo všetkých prípadoch, v ktorých žiadny podnik nekontaktoval Komisiu s cieľom získať výhodu priaznivého zaobchádzania uvedenú v tomto oznámení. Keďže v tomto prípade Komisiu požiadali o zhovievavosť viaceré podniky pred 14. februárom 2002, oznámenie o zhovievavosti z roku 1996 je použiteľné.

Akzo Nobel

(30) Akzo Nobel predložil v januári 2002 dobrovoľnú správu o európskych dohodách. V tejto správe poskytol podrobný opis obsahu dohôd na európskej úrovni vrátane dôležitých informácií, ktoré UCB neuviedol. Fakt, že Akzo Nobel podal túto správu dva a pol roka po predložení dôkazov o týchto dohodách firmou UCB, však treba zohľadniť v poskytnutom znížení z titulu zhovievavosti.

(31) Akzo Nobel po prijatí zoznamu námietok informoval Komisiu, že zásadne nenamieta proti faktom, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia, okrem niektorých faktických opráv, ktoré Komisia prijala.

(32) Komisia sa domnieva, zohľadňujúc rôzne prvky uvedenej spolupráce, že Akzo Nobel je oprávnený na 30 % zníženie pokuty, ktorá by inak bola uložená. Táto určená výška berie na jednej strane do úvahy, že správa Akzo Nobel o európskych dohodách bola pre Komisiu približne rovnako cenná ako informácie a dôkazy o týchto dohodách, ktoré dodal UCB skôr, ale prišla o dva a pol roka neskôr, a na druhej strane, že Akzo Nobel, na rozdiel od UCB, nenapadol fakty, na ktorých Komisia založila svoje obvinenia. V dôsledku toho si oba podniky zasluhujú rovnaké percentuálne zníženie.

6. **Rozhodnutie**

(33) Nasledujúce podniky porušili článok 81 ods. 1 Zmluvy a – od 1. januára 1994 – článok 53 ods. 1 Dohody o EHP účasťou v uvedených obdobiach v bloku dohôd a v praktikách spoločného postupu, ktoré spočívali v určovaní cien, rozdelení trhu a dohodnutých akciách proti konkurentom v sektore cholinchloridu v EHP:

a) Akzo Nobel NV, spolu s Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, od 13. októbra 1992 do 30. septembra 1998;

b) BASF AG, od 13. októbra 1992 do 30. septembra 1998;

c) Bioproducts Incorporated, od 13. októbra 1992 do 14. apríla 1994;

d) Chinook Group Limited Partnership, spolu s Chinook Group Limited, od 13. októbra 1992 do 14. apríla 1994;

e) DuCoa, LP, od 13. októbra 1992 do 14. apríla 1994;

f) UCB SA, od 13. októbra 1992 do 30. septembra 1998.

(34) Za tieto porušenia sa ukladajú tieto pokuty:

a) Akzo Nobel N.V, Akzo Nobel Nederland BV, Akzo Nobel Chemicals International BV, Akzo Nobel Chemicals BV a Akzo Nobel Functional Chemicals BV, spoločne a nerozdielne	20,99 mil. EUR;
b) BASF AG	34,97 mil. EUR;
c) UCB SA	10,38 mil. EUR.

(35) Podniky uvedené v bode odôvodnenia 33 okamžite ukončia svoje porušovanie, ak ho ešte neukončili. Zdržia sa zopakovania akéhokoľvek takého činu alebo konania ako porušovanie zistené v tomto prípade a akéhokoľvek činu alebo konania, ktoré majú rovnaký alebo podobný cieľ alebo účinok.